

Overdenking CREDO III Silo - door Hans Baas

Christelijke gemeenschap: ideaal of werkelijkheid?

Handelingen 2: 41-47

41 Degenen die zijn woorden aanvaardden, lieten zich dopen; op die dag breidde het aantal leerlingen zich uit met ongeveer drieduizend. 42 Ze bleven trouw aan het onderricht van de apostelen, vormden met elkaar een gemeenschap, braken het brood en wijdden zich aan het gebed. 43 De vele tekenen en wonderen die de apostelen verrichtten, vervulden iedereen met ontzag. 44 Allen die het geloof hadden aanvaard, bleven bijeen en hadden alles gemeenschappelijk. 45 Ze verkochten al hun bezittingen en verdeelden de opbrengst onder degenen die iets nodig hadden. 46 Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde. 47 Ze loofden God en stonden in de gunst bij het hele volk. De Heer breidde hun aantal dagelijks uit met mensen die gered wilden worden.

Vandaag de zondag na Pinksteren hebben we verder gelezen uit het Pinksterverhaal en n.a.v. wat we gelezen hebben in Handelingen 2 willen we nadenken over kerk en gemeente zijn.

Ik wil kort stilstaan bij 3 punten:

1. gemeenschap als probleem...2. gemeenschap als ideaal...3. gemeenschap als belofte...

Gemeenschap als probleem

De vraag(en) die ik zonet stelde is/zijn eeuwen oud. Ze houden zowel kleine kinderen als grote denkers bezig. Als een van je broertjes of zusjes uit logeren is dan voelt dat aan de ene kant fijn. Je hebt het rijk alleen, geen broertje of zusje die je lastig valt en je speelgoed afpakt. En toch is het raar. Er mist iets. Je bent niet compleet. Je kunt geen ruzie maken, niet meer samen spelen. De Duitsers hebben er zelfs een spreekwoord voor: "was sich liebt das neckt sich"

Elk mens loopt vroeg of laat tegen de vraag op: is samenleven mogelijk? En wat is een samenleving? Wanneer hoor je bij elkaar, wat is daar voor nodig? Wat maakt nou, dat mensen bij elkaar horen? En hoe komt het dat gemeenschap zo moeizaam tot stand komt?

Iedereen heeft een haat – liefde verhouding met samenleven. Dat komt omdat jij en ik gemaakt zijn om in gemeenschap te leven. Wij hebben allemaal een ingebouwd verlangen naar verbondenheid. We zijn gemaakt en bedoeld om op God te lijken. Geschapen naar het beeld van God, noemt de Bijbel dat. (*God zelf is gemeenschap: Vader, Zoon en Heilige Geest.*) God heeft mensen gemaakt om zijn beeld uit te stralen door te leven in gemeenschap. Jij en ik, wij komen alleen zó tot ons recht. Als we contact maken, in verbondenheid leven. Mannen en vrouwen, ouders met kinderen, jong met oud, enzovoort. Het verlangen naar en de noodzaak van gemeenschap is door God als het ware ingebouwd in onze genen.

Nu is dat natuurlijk geen probleem, dat is juist mooi. Het lastige is, dat God de gemeenschap met Hem gekoppeld heeft aan de gemeenschap die wij mensen met elkaar hebben. En daar zit het probleem. Adam en Eva kiezen om niet te leven als beeld van God. Ze wilden niet luisteren naar God en verbraken de gemeenschap met hun Schepper. Maar dat wreekt zich. Het één heeft met het ander te maken. Als mensen geen beeld van God willen zijn ontstaan er ook barsten in de gemeenschap die ze onderling hebben. Tussen die man en vrouw in de eerste plaats. Adam en Eva beginnen elkaar de schuld te geven, elkaar dingen te verwijten.

Maar ook in gezinnen: In het eerste gezin in de geschiedenis slaat Kaïn zijn broer Abel dood! Mensen staan elkaar sindsdien naar het leven. Hele volken gunnen elkaar het licht niet in de ogen. De Bijbel zegt dus heel duidelijk: er zijn geen duurzame, betekenisvolle contacten mogelijk tussen mensen – tussen mannen en vrouwen, ouders en kinderen, rassen en volken – buiten de levende relatie met God om. Buiten het naar God willen luisteren. Wie niet wil luisteren naar God wil ook niet luisteren naar de ander. Wie God niet ziet, ziet de ander niet.

Het probleem van gemeenschap is, dat wij kunnen vanwege ons ingebouwde verlangen naar verbondenheid niet zonder elkaar maar vanwege onze ongehoorzaamheid (onze onwil om te luisteren naar het Woord van God) kunnen we ook niet mét elkaar. Was sich liebt das neckt sich, niet alleen plagen, maar dat kan zelfs zo vergaan dat we elkaar naar het leven staan.

Het probleem is al zo oud als de wereld. Tussen man en vrouw: je hebt momenten dat je samen droomt over later en je hebt momenten dat je boos de deur dichtslaat. Van het gezin waarin je bent opgegroeid koester je zowel goede als slechte herinneringen. Maar ook in de kerk: je groeide op of kwam tot geloof in die kerk of in die vriendengroep. Maar nu ben je groter en vind je het misschien heel moeilijk om juist die band met anderen te ervaren. Je merkt allerlei blokkades bij jezelf of bij anderen. Dingen die echt contact onmogelijk maken. Waar je juist zo naar verlangt!

Gemeenschap als ideaal

Je kent ze wel en misschien ben je er zelf wel zo één: iemand met idealen. De wereld heeft je nodig. Het bekendste voorbeeld van iemand met idealen is natuurlijk Marten Luther King: 'I have a dream, that one day this nation will rise up ...'

Idealen gaan (bijna) altijd over gemeenschap en verbondenheid. King kwam op voor de rechten van zwarten in de Amerikaanse samenleving. In Nederland hebben we ook problemen met samenleven en ook nu dromen we over een tolerante, multiculturele samenleving. En toch: na de moord op Martin Luther King volgde een golf van rellen. Er gaapt een reusachtig gat tussen menselijke idealen en de werkelijkheid. En geldt dat niet voor veel van onze dromen en idealen?

Begrijp je dat hetzelfde probleem zich voordoet in het denken, praten en dromen over de kerk? Wat is een goede gemeente? Als ik Handelingen 2 leest bekruipt mij precies hetzelfde gevoel als wat ik zonet beschreef: Dat gat tussen ideaal en werkelijkheid... Wat hier staat lijkt een geweldig, maar hoe haalbaar is het... Zouden ze het volgehouden hebben..? Wat we hier lezen is enorm stimulerend én verontrustend tegelijk. Want, hoe zitten wij hier bij elkaar? Lijkt dit nog op Handelingen 2? Moet je hier nu naar verlangen of is dit te hoog gegrepen?

N.a.v. Handelingen 2 worden er ook over de kerk idealen gemaakt. Sommigen gebruiken deze tekst om allerlei kenmerken van de kerk te formuleren. Eén voorbeeld:

De Nederlandse geloofsbelijdenis omschrijft de kenmerken van de (ware) kerk in drieën: de zuivere prediking van het evangelie; de zuivere bediening van de sacramenten en de oefening van de discipline van de kerkelijke tucht.

Ik weet niet hoe u over de kerk denkt, maar de kans is groot dat je daar zo je eigen idealen over hebt. En dat is oké, over kerk-zijn moet je kunnen praten...

En daar zit ook het probleem "proberen de ideale kerk n.a.v. Handelingen 2" te omschrijven: Het worden zo snel menselijke idealen. De één wil kleine groepen, de ander juist niet. De één wil alles laagdrempelig en gericht op gasten, de ander wil de lat liturgisch hoog leggen. Voor de één is de kerk pas kerk als er x nieuwkomers zijn. De ander doet het al jaren zonder. Schijnbaar zonder problemen.

Vaak zit (*en het is belangrijk om dat te ontdekken van elkaar*) er zowel bij de één als bij de ander een motivatie, een verlangen achter naar dat waarvoor we gemaakt zijn: gemeenschap. Echt contact, verbondenheid. Alleen de één wil het zus, de ander zo. Het wordt namelijk nooit precies zoals jij dat wilt. Want ja, er zijn ook anderen. En die willen misschien andere dingen.

Het gaat ook niet om de vraag hoeveel je ervoor over hebt. Dat denken wij vaak. En inderdaad, de één is wel erg snel tevreden. Maar ook als je erg veel voor de kerk over hebt kan het nog jouw ideaal zijn. Ook voor een gouden kalf worden grote offers gebracht...

God heeft een visioen dat veel groter is dan wij kunnen of willen bedenken.

Handelingen 2 – en dit is belangrijk(!) presenteert zich niet als het ideaal van mensen, van Petrus bijvoorbeeld, maar als werkelijkheid van God. Een werkelijkheid die niet bedacht is door mensen maar ontstaat als gevolg van Gods belofte. Zo noem ik dat maar even. Gods ideaal: Gods belofte.

Gemeenschap als belofte

Heb je gezien dat al deze dingen gebeuren, dat ze ontstaan als gevolg van Petrus' preek? Heb je gehoord dat deze tekst totaal niet geïnteresseerd is in de maakbaarheid van Gods kerk? Als er zich bij ons vandaag 3000 mensen zouden melden zouden we ogenblikkelijk in de stress schieten: hoe organiseren we dat? Hoe zorgen we ervoor dat ... iedereen een taak heeft; iedereen in een wijk zit; iedereen naar vermogen bijdraagt ... enzovoort.

De mensen zijn diep getroffen door de beloften van God door Petrus zijn inspirerende ('*begeesterde*') preek (vs 37). Die beloften raken mensen, veranderen mensen, die smeden mensen tot nieuwe gemeenschap.

"Echte gemeenschap", die ontstaat niet als we ons kerk-zijn op een bepaalde manier organiseren, maar als mensen luisteren naar Gods Woord en zich laten inspireren /vullen /ontvankelijk zijn voor door de Geest. Niet onze idealen over de kerk, maar Gods ideaal bindt mensen samen. Zijn belofte, zijn Woord. Dát is ons bindmiddel.

In de theologie wordt soms gesproken over het evangelie dat Jezus leefde en het evangelie dat de apostelen vertelden. Jezus demonstreerde de volle breedte van Gods goede boodschap. En de apostelen vertelden over Jezus... Maar geloven in Jezus is niet geloven in een paar veilige formules. Mensen raken door te luisteren geïnspireerd van die Jezus die het evangelie leefde... Die fascinatie brengt een explosie van vreugde. Maar bracht ook onrust: mensen worden in een radicaal nieuw verband geplaatst, een nieuwe relatie waarin echte gemeenschap weer mogelijk is gemaakt. Je wordt in een nieuw radicaal familie verband geplaatst, ongeacht familie, etnische achtergrond (*jood of griek*), of stand (*meester, slaaf, soldaat, generaal*) – en dat is nieuw dat is wezenlijk anders. In die gemeenschap wordt je broer en zus van elkaar en vorm je samen een lichaam die gewone familie banden te boven gaat en een geheel nieuw sociaal verband scheidt. Daar heb je moed voor nodig om het anders te doen, tegendraads, tegen de verdrukking in misschien. En daarmee alvast vooruit te lopen op wat komen gaat?!?

Dat is de droom. Dat wij geraakt zullen worden door Gods Woord, door zijn visioen. Beziel en geïnspireerd door zijn ideaal, gefascineerd door zijn leven. Dat we leven door die Geest van die God. Dat we elkaar daarmee bemoedigen en laten aanmoedigen. En dat er dan van alles ontstaat: kleine groepen bij de mensen thuis, grote bijeenkomsten met gasten in de kerk.. wie zal het zeggen... Dat er echte gemeenschap ontstaat, bij elkaar aan tafel: hier én als gevolg daarvan ook in onze woonhuizen.

Ik heb een droom... dat het leven een feest is van '*het leven vieren*' en '*elkaar kennen*' dat we ons hebben en houden delen met wie het maar nodig heeft.

En nog veel meer. Maar dat kan ik allemaal niet bedenken. Dat is namelijk Gods pakkie-an, laat de geest maar waaien... Weet je wat ons pakkie-an is? Eén ding. En die vraag komt indringend op ons af. Niet op een ander, maar op jou en mij. Dat je nu niet zegt: dat Woord, dat ideaal, die belofte van God – dat zegt me niks.

Want weet je wie dat ook zeiden? De mensenmassa op goede vrijdag: "Die Messias, die lijkt ons ni ks. Dat wordt nooit wat...". Jouw pakkie-an is dat wij ons omdraaien van een houding van onverschilligheid tegenover Gods Woord. Want met dat Woord wil Hij geven wat je verlangt en waarvoor je gemaakt bent: gemeenschap, verbonden zijn met anderen, vervulling van onze dromen en geluk. Eeuwig leven. Laten wij ons daardoor raken, geloven we echt wat God belooft?